

Remissyttrande över *Utkast till lagrådsremiss - En särskild straffbestämmelse för psykiskt våld*

RFSL, Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter, har beretts tillfälle att yttra sig över *Utkast till lagrådsremiss - En särskild straffbestämmelse för psykiskt våld*. RFSL lämnar härmed följande synpunkter.

Sammanfattning av RFSL:s synpunkter

- RFSL tillstyrker införande av ett nytt brott psykiskt våld.
- RFSL tillstyrker att brottet psykiskt våld ska kunna ingå som ett led i barnfridsbrott, grov fridskränkning, grov kvinnofridskränkning, olaga förföljelse och hedersförtryck.
- RFSL tillstyrker att brottet förolämpning ska kunna ingå som ett led i grov fridskränkning, grov kvinnofridskränkning, olaga förföljelse och hedersförtryck.
- RFSL välkomnar att omvändelseförsök genom det nya brottet psykiskt våld kriminaliseras i de fall omvändelseförsök skett upprepade gånger och därmed utgjort ett handlingsmönster av kränkningar, eller i de fall omvändelseförsök är en gärning som ingått bland flera andra kränkande gärningar, vilka sammantaget kriminaliseras genom det nya brottet psykiskt våld.
- RFSL vill inskräpa vikten av att lagstiftaren, i de kommande förarbetena avseende det nya brottet psykiskt våld, tydliggör att syftet är att göra omvändelseförsök straffbara när det gäller att försöka förändra personers sexuella läggning, könsidentitet och könsuttryck.
- RFSL uppmanar lagstiftaren att i denna lagstiftningsprocess även kriminalisera omvändelseförsök som skett vid enstaka tillfälle, inklusive att tillhandahålla omvändelseförsök, som inte varit en sådan del av ett handlingsmönster att straffansvar kan utdömas för det föreslagna brottet psykiskt våld.
- RFSL uppmanar lagstiftaren att i de kommande förarbetena distansera sig mer från etniskt färgade formuleringar och betona att hedersförtryck med religiösa förtecken sker inom en rad religiösa miljöer, så också inom svenska etablerade religiösa miljöer.

rfsl.se

Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter.

The Swedish Federation for Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender, Queer and Intersex Rights.

Postadress
Box 350, SE-101 26
Stockholm, Sweden

E-post
forbund@rfsl.se

RFSL

Det nya brottet psykiskt våld

RFSL välkomnar regeringens förslag om att införa ett nytt brott, psykiskt våld, i brottsbalken. Liksom RFSL 2022 välkomnade det liknande förslag, vilket föregått utkastet till lagrådsremiss, om införande av ett nytt brott, psykisk misshandel, i brottsbalken. Ett förslag som lades fram i promemorian *Straffansvar för psykiskt våld*. RFSL ser det föreslagna nya brottet, och det sätt på vilket det utformats, som en viktig förstärkning av det straffrättsliga skyddet för alla personer som lever i utsatthet.

RFSL välkomnar också förslaget i utkastet till lagrådsremiss att brottet psykiskt våld ska kunna ingå som ett led i barnfridsbrott, grov fridskränkning, grov kvinnofridskränkning, olaga förföljelse och hedersförtryck samt förslaget att brottet förolämpning ska kunna ingå som ett led i grov fridskränkning, grov kvinnofridskränkning, olaga förföljelse och hedersförtryck.

Det nya brottet psykiskt våld föreslås definieras enligt följande:
Den som upprepat utsätter en annan person för kränkningar i form av förolämpningar, otillbörliga hot, otillbörligt tvång eller otillbörlig övervakning, döms, om kränkningarna sammantaget varit ägnade att allvarligt skada personens självkänsla, för psykiskt våld till fängelse i högst fyra år.

Mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck är allvarliga samhällsproblem som innebär en grov kränkning av individer och försämrar folkhälsan. För RFSL är det en självklar utgångspunkt att detta våld behöver bekämpas med full kraft.

Förslaget innebär att det blir straffbart att upprepat utsätta en annan person för kränkningar i form av förolämpningar, otillbörliga hot, tvång eller övervakning, om gärningarna sammantagna varit ägnade att allvarligt skada personens självkänsla. Brottet ska också kunna ingå som ett led i bland annat grov kvinnofridskränkning och hedersförtryck. Detta är ett viktigt steg för att ge våldsutsatta bättre rättsligt skydd och för att synliggöra allvaret i den psykiska dimensionen av våld. RFSL vill också påpeka att det inte finns

rfsl.se

Riksförbundet för homosexuella, bisexuella,
transpersoners, queeras och intersexpersoners
rättigheter.

The Swedish Federation for Lesbian, Gay, Bisexual,
Transgender, Queer and Intersex Rights.

Postadress
Box 350, SE-101 26
Stockholm, Sweden

E-post
forbund@rfsl.se

RFSL

någon motsättning mellan att motverka mäns våld mot kvinnor och att samtidigt synliggöra det våld som drabbar hbtqi-personer. Tvärtom kan dessa perspektiv förstärka varandra.

RFSL vill dock betona att psykiskt våld inte enbart förekommer i nära relationer eller i en hederskontext. Det kan också förekomma i andra typer av maktobalanser eller beroendeförhållanden, till exempel i arbetslivet, i skolmiljöer eller i andra sociala relationer. Ett straffrättsligt erkännande av psykiskt våld har därför potential att, oavsett kontext, skydda fler utsatta. Detta är också något som uttrycks som ett syfte i lagrådsremissen, där det står att det är "viktigt att straffbestämmelsen om psykiskt våld omfattar våld i nära relationer mellan unga, men också att det kan få effekt på exempelvis svåra fall av mobbing på skolor, arbetsplatser och i idrottsföreningar." (sid 40).

RFSL anser att det våld som drabbar hbtqi-personer i nära relationer eller i hederskontext, inte sällan i form av omvändelseförsök, måste synliggöras, prioriteras och mötas med rätt skydd och bemötande i rättssystemet. Detta utifrån en grundvärdering om att alla människor ska ha makt över sina egna liv, rätt till kroppslig integritet och att få leva utan våld och förtryck. Vi vill också påminna om att hbtqi-personer ingår i den grupp som utsätts för mäns våld mot kvinnor och att våld kan drabba människor utifrån flera sammanvävda maktordningar. Att synliggöra fler våldsutsatta grupper, och hur de ibland överlappar varandra, är avgörande för att skapa ett rättssystem som skyddar alla som utsätts för våld.

Omvändelseförsök definierades av utredningen *Förstärkt skydd för den personliga integriteten - Behovet av åtgärder mot oskuldskontroller, oskuldsintyg och oskuldsingrepp samt omvändelseförsök* (SOU 2023:37) enligt följande: "Påtryckningar och tvång i syfte att få en person att förändra, permanent dölja eller avstå från att leva i enlighet med sin sexuella läggning eller könsidentitet eller uttrycka kön på det sätt personen vill." Det är i stort sett samma definition som återfinns i MUCF:s rapport *Unga hbtq-personers utsatthet för omvändelseförsök i Sverige* (2022). Det föreslagna nya brottet psykiskt våld skulle göra att omvändelseförsök av en persons sexuella läggning under vissa omständigheter skulle bli straffbara.

rfsL.se

Riksförbundet för homosexuella, bisexuella,
transpersoners, queeras och intersexpersoners
rättigheter.

The Swedish Federation for Lesbian, Gay, Bisexual,
Transgender, Queer and Intersex Rights.

Postadress
Box 350, SE-101 26
Stockholm, Sweden

E-post
forbund@rfsL.se

RFSL

Omvändelseförsök av en persons könsidentitet och könsuttryck skulle, såsom RFSL tolkar utkastet till lagrådsremiss, också bli straffbara. Detta är dock något som behöver förtydligas, så att det inte råder någon tvekan om att även könsidentitet och könsuttryck omfattas av förbudet mot omvändelseförsök inom ramen för brottet psykiskt våld. Att omvändelseförsök av en persons sexuella läggning, könsidentitet och könsuttryck under vissa omständigheter skulle bli straffbara är något som RFSL välkomnar och utvecklar sina vidare synpunkter på nedan.

RFSL:s syn på omvändelseförsök

Omvändelseförsök kan leda till såväl fysiska som psykiska skador. FN:s oberoende expert på frågor kring sexuell läggning och könsidentitet har likställt omvändelseterapi med tortyr och rekommenderat att denna allvarliga form av omvändelseförsök kriminaliseras. Den oberoende experten har vidare rekommenderat att anklagelser om sådana praktiker ska "utredas skyndsamt och, när det är relevant, leda till åtal och bestraffning i enlighet med internationella människorättsbestämmelser om förbud mot tortyr och grym, omänsklig och förnedrande behandling eller bestraffning". Även Europarådet och Europaparlamentet har uttalat sig till förmån för ett förbud mot vissa former av omvändelseförsök. I den senaste granskningen 2025 av Sverige inom ramen för granskningsprocessen Universal Periodic Review (UPR) inom FN:s råd för mänskliga rättigheter uppmärksammas Colombia, Malta och Tyskland att Sverige inte har kriminaliserat omvändelseförsök och rekommenderade Sverige att göra så.

RFSL har länge tagit del av berättelser om omvändelseförsök från både unga och vuxna hbtq-personer. RFSL Stödmottagning ger samtalsstöd till ett flertal personer varje år som lider av att ha utsatts, eller som lever under hot att utsättas, för omvändelseförsök. De vanligaste erfarenheterna handlar om påtryckningar för att hindra någon att vara öppen med sin sexualitet eller könsidentitet eller att bli utesluten ur gemenskapen. Det förekommer även försök att "bota", t.ex. genom att en person blivit tvingad att uppsöka en psykolog, läkare eller religiös ledare. En del blir utsatta för hot, våld och sexuella övergrepp. Många av de hbtq-personer som utsatts för ett eller flera omvändelseförsök lider av ångestproblematik, rädsla, skamkänslor och internaliserad negativitet gentemot andra hbtq-personer.

rfsL.se

Riksförbundet för homosexuella, bisexuella, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter.

The Swedish Federation for Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender, Queer and Intersex Rights.

Postadress
Box 350, SE-101 26
Stockholm, Sweden

E-post
forbund@rfsL.se

RFSL

RFSL:s asylrättsjurister möter också de hbtq-personer som har utsatts för omvändelseförsök. Det är personer som har flytt till Sverige och som söker asyl, eller som har migrerat hit på andra sätt och bosatt sig i Sverige. Majoriteten av dessa hbtq-personer vittnar om omvändelseförsök som ofta har tagit sig allvarliga och våldsamma uttryck. Det kan handla om allvarliga hot, olika former av tvång, inlåsnings, grovt våld, olika slags "ritualer" (ofta riktade mot olika delar av kroppen som könsdelarna), sexuella övergrepp, tvångsäktenskap samt att tvingas besöka läkare och psykolog i syfte att "bota" en vis sexuell läggning eller könsidentitet eller att ändra ett könsuttryck. Dessa omvändelseförsök har ofta begåtts mot personer i deras ursprungsländer men fortsätter i flera fall när de har kommit till Sverige. RFSL:s asylrättsjurister uppskattar att de kommer i kontakt med hundratals individer varje år som beskriver hur de utsatts för omvändelseförsök på grund av att de är och/eller uppfattas vara hbtq-personer. För denna grupp individer, i de flesta fall asylsökande och nyanlända hbtq-personer, bedömer RFSL att ett uttryckligt förbud mot omvändelseförsök, inom ramen för brottet psykiskt våld, sannolikt skulle kunna ha en extra stor betydelse.

RFSL:s asylrättsjurister har också kommit i kontakt med intersexpersoner som utsatts för omvändelseförsök i sina ursprungsländer, där hot med mera har fortsatt under deras tid i Sverige. De fall som asylrättsjuristerna har kommit i kontakt med har bl.a. inbegripit att personerna i sina ursprungsländer har utsatts för sexuella övergrepp och ej relevanta medicinska "behandlingar" och ingrepp av vårdpersonal som inte haft kunskap om vad en intersexvariation är. I den definition av omvändelseförsök som används i Sverige (först etablerad av MUCF) inbegrips inte intersexpersoner, eftersom en intersexvariation handlar om medfödda biologiska egenskaper som inte ansetts kunna bli föremål på samma sätt för försök till omvändelse. Inte desto mindre kan även intersexpersoner utsättas för påtryckningar att anpassa sig till en viss könsidentitet eller ett visst könsuttryck. RFSL önskar att man i det fortsatta lagstiftningsarbetet är medvetna om att även intersexpersoner kan drabbas av den utsatthet som omvändelseförsök innebär.

rfsl.se

Riksförbundet för homosexuella, bisexuella, transpersoner, queeras och intersexpersoners rättigheter.

The Swedish Federation for Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender, Queer and Intersex Rights.

Postadress
Box 350, SE-101 26
Stockholm, Sweden

E-post
forbund@rfsl.se

RFSL

Flera länder har infört olika former av förbud mot omvändelseförsök. I Europa finns varianter av förbud i bl.a. Belgien, Frankrike, Malta, Norge och Tyskland. ILGA, paraplyorganisationen för världens hbtqi-organisationer, har delat in existerande lagar i sådana som enbart förbjuder vårdgivare att utföra omvändelseförsök och sådana som också förbjuder andra än enbart vårdgivare att utsätta någon för omvändelseförsök.

Vid kontakt som RFSL har haft med organisationen Kristna Regnbågsrörelsen - Riksförbundet EKHO inför detta remissvar har de framfört att psykiskt våld i religiösa miljöer är ett betydande men ofta osynliggjort problem. Religiöst motiverat våld kan ta formen av andliga övergrepp, där religiösa föreställningar används för att kontrollera, manipulera eller skada individer. Detta sker ofta i syfte att upprätthålla en hederskultur eller tvinga fram efterlevnad av normer kring sexualitet och könsidentitet. Ett andligt övergrepp innebär att någon utnyttjar sin position inom en religiös eller andlig gemenskap för att manipulera, kontrollera eller skada andra. Detta sker ofta genom psykiskt eller emotionellt våld, där den utsatta hamnar i ett beroendeförhållande till förövaren. Exempel på andliga övergrepp är att en ledare kontrollerar medlemmars liv, tankar eller beteenden, att det sker manipulation i form av hot, skuld- och skambeläggning eller att en person isoleras. Sådana övergrepp kan också ske i form av kränkningar av en persons integritet eller försök till kontroll av en persons intima relationer och/eller en persons ekonomi. Syftet med det psykiska våldet är inte sällan att försöka omvända en persons sexuella läggning eller könsidentitet. Vanliga metoder för omvändelseförsök inom religiösa miljöer är förbön för att ändra sin sexuella läggning eller könsidentitet, uteslutning ur gemenskapen, hot från religiös företrädare om evig förtappelse, kontroll av relationer samt tyst påverkan genom religiös undervisning. Det är RFSL:s ståndpunkt att ett straffansvar i ett brott som täcker omvändelseförsök behöver kunna tillämpas på det psykiska våld som sker i form av andliga övergrepp, där vissa sådana har som syfte att omvända någons sexuella läggning eller könsidentitet.

Synpunkter kring straffansvar för omvändelseförsök

2023 beklagade RFSL att utredningen *Förstärkt skydd för den personliga integriteten – Behovet av åtgärder mot oskuldskontroller, oskuldsintyg och*

rfsl.se

Riksförbundet för homosexuella, bisexuella, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter.

The Swedish Federation for Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender, Queer and Intersex Rights.

Postadress
Box 350, SE-101 26
Stockholm, Sweden

E-post
forbund@rfsl.se

RFSL

oskuldssingrepp samt omvändelseförsök (SOU 2023:37) inte föreslog införande av en särskild reglering som kriminaliserar omvändelseförsök. Det nya brottet psykiskt våld skulle göra att omvändelseförsök av en persons sexuella läggning och, förhoppningsvis även, könsidentitet och könsuttryck under vissa omständigheter skulle bli straffbara. Detta i de fall omvändelseförsök skett upprepade gånger och därmed utgjort ett handlingsmönster av kränkningar, eller i de fall omvändelseförsök är en gärning som ingått bland flera andra kränkande gärningar, vilka sammantaget kriminaliseras genom det nya brottet psykiskt våld. Denna kriminalisering är något som RFSL välkomnar.

RFSL kan dock konstatera att frågan om omvändelseförsök av personers könsidentitet och könsuttryck behandlas mycket bristfälligt i utkastet till lagrådsremiss. Transpersoner är en grupp som i hög grad är utsatt för psykiskt våld, exempelvis i religiösa sammanhang där deras identitet ifrågasätts eller förnekas. Transpersoner utsätts för omvändelseförsök på samma sätt som homosexuella och bisexuella utsätts för omvändelseförsök, som ett uttryck för psykiskt våld. Detta sker genom att neka transpersoner att ge uttryck för sin könsidentitet, och sina könsuttryck, eller tvinga dem till att "återvända" till att leva i det kön som tilldelades dem vid födseln. Det behöver uttryckas tydligt av lagstiftaren, som en vägledning för kommande rättstillämpning, att brottet psykiskt våld även kan inkludera omvändelseförsök av en persons könsidentitet och könsuttryck. På sid 32 i utkastet till lagrådsremiss finns en beskrivning av när omvändelseförsök ingår i det nya brottets straffbara område. I lagrådsremissen beskrivs att det ska röra sig om ett tvång som någon utsätts för där "tvånget leder till resultatet att den tvungne gör, tål eller underlåter något". Vidare står det: "Tvånget kan exempelvis utgöras av krav förenade med uttryckliga eller underförstådda hot. Dessa kan gälla i fråga om klädsel (...), utseende, umgänge, sexuell läggning (såsom omvändelseförsök under hot eller på annat sätt tvinga någon att försöka förändra sin sexuella läggning), som leder till att den utsatta anpassar sitt agerande på motsvarande sätt, under förutsättning att övriga villkor för straffbarhet är uppfyllda." Detta är det enda ställe i lagrådsremissen där det uttryckligen nämns att det nya brottet kan användas för att straffbelägga fall av omvändelseförsök. Sexuell läggning nämns här, men

rfsL.se

Riksförbundet för homosexuella, bisexuella,
transpersoners, queeras och intersexpersoners
rättigheter.

The Swedish Federation for Lesbian, Gay, Bisexual,
Transgender, Queer and Intersex Rights.

Postadress
Box 350, SE-101 26
Stockholm, Sweden

E-post
forbund@rfsL.se

RFSL

könsidentitet och könsuttryck nämns inte. Detta lämnar det tyvärr något mer öppet vid lagens tillämpning om det kommer gå att döma någon som försökt förändra någons könsidentitet eller könsuttryck, även om klädsel och utseende nämns och det kan vara ett uttryck för att vilja förändra en persons könsidentitet eller könsuttryck. RFSL vill inskräpa vikten av att lagstiftaren, i de kommande förarbetena till det nya brottet, tydliggör att brottet syftar till att kunna straffbelägga omvändelseförsök under vissa omständigheter både när det gäller att försöka förändra personers sexuella läggning och personers könsidentitet och könsuttryck. I de kommande förarbetena skulle det också behövas en tydligare beskrivning av omvändelseförsök som en form av psykiskt våld. Det skulle vidare tydligare behöva klargöras att även mer subtila, systematiska handlingar kan omfattas, då de sammantaget är ägnade att allvarligt skada självkänslan.

Det föreslagna brottet utelämnar straffansvar för omvändelseförsök om det inte skett i form av, eller som en del av, upprepade kränkningar och därmed inte varit en del av ett handlingsmönster med syfte att allvarligt skada en persons självkänsla. När det gäller omvändelseförsök är också enstaka försök att omvända en persons sexuella läggning, könsidentitet eller könsuttryck så allvarliga att de åsamkar personer allvarlig skada för självkänslan. Den som utsatts kan utveckla PTSD (post traumatic stress disorder) och självskadebeteende samt börja få självmordstankar. RFSL menar att alla omvändelseförsök, som skett utan individens samtycke, bör kriminaliseras oavsett om de varit en del av ett handlingsmönster eller inte. Särskilt allvarliga är omvändelseförsök riktade mot barn. RFSL vill understryka att barn inte heller äger någon förmåga att samtycka till att utsättas.

Exempel på sådana omvändelseförsök som RFSL inte kan uppfatta annat än att de även i fortsättningen, efter en lagändring, skulle vara lagliga är:

- Att vid enstaka tillfälle hålla en religiös förbön i en församling för att be om att en person "befrias" från sin sexuella läggning eller könsidentitet om det inte sker som ett led i en upprepad kränkning.
- Att ta med en närstående till en religiös ledare en enstaka gång för att den religiöse ledaren ska "befria" personen från dennes sexuella läggning eller könsidentitet om det inte sker som ett led i en upprepad kränkning.

rfsL.se

Riksförbundet för homosexuella, bisexuella,
transpersoners, queeras och intersexpersoners
rättigheter.

The Swedish Federation for Lesbian, Gay, Bisexual,
Transgender, Queer and Intersex Rights.

Postadress
Box 350, SE-101 26
Stockholm, Sweden

E-post
forbund@rfsL.se

RFSL

- Att vid enstaka tillfälle utföra exorcism, för att driva ut de “onda andar” som en person som är homosexuell, bisexuell eller transperson anses vara besatt av, om det inte sker som ett led i en upprepad kränkning.
- Att erbjuda omvändelseterapi så länge det inte utgjort en upprepad kränkning av en individ, där inte heller själva tillhandahållandet i sig av denna slags terapi blir förbjudet.

Definitionen av ett brott som inbegriper omvändelseförsök

I sitt remissvar 2023 till den utredning som hade till uppgift att överväga kriminalisering av omvändelseförsök framförde RFSL att ett omvändelsebrott skulle kunna konstrueras på ett liknande sätt som bl.a. fridskränkingsbrotten, vilka tar sikte på gärningar som redan är brottsliga. Att ett omvändelsebrott skulle kunna definieras juridiskt som ett brott där detta utgörs av redan brottsliga gärningar är en ståndpunkt som RFSL fortfarande har och önskar framföra som ett alternativ. RFSL vill uppmana lagstiftaren att i denna lagstiftningsprocess även kriminalisera omvändelseförsök som skett vid enstaka tillfälle, inklusive att tillhandahålla omvändelseförsök, och som inte varit en sådan del av ett handlingsmönster att straffansvar kan utdömas för det föreslagna brottet psykiskt våld.

I första hand vill RFSL förespråka att ett heltäckande förbud mot omvändelseförsök skulle kunna uppnås genom exempelvis en paragraf i brottsbalken som kan placeras direkt efter och därmed skulle komplettera den föreslagna paragraf 7b som kriminaliserar psykiskt våld. Frågan om förbud mot omvändelseförsök skulle då kunna lösas, menar RFSL, utan att den behöver bli föremål för ytterligare tidskrävande utredningsarbete. RFSL vill även framhålla att själva förekomsten av ett eget omvändelsebrott skulle ha en normerande effekt och också kunna ha effekten att det på ett tydligt sätt, med spridd kännedom om att omvändelseförsök är förbjudet, blir uppenbart för ett brottsoffer att hen har utsatts för en brottslig gärning.

Det nya brottet psykiskt våld har som syfte att “fånga in de kränkande handlingsmönster som sker för att kontrollera eller bryta ner en person, som idag faller utanför det straffbara området.” (sid 27). I utkastet till lagrådsremiss framförs att brottet därför bör “konstrueras på ett sätt som tar sikte på detta mönster och som innebär att ansvar endast blir aktuellt

rfsl.se

Riksförbundet för homosexuella, bisexuella,
transpersoners, queeras och intersexpersoners
rättigheter.

The Swedish Federation for Lesbian, Gay, Bisexual,
Transgender, Queer and Intersex Rights.

Postadress
Box 350, SE-101 26
Stockholm, Sweden

E-post
forbund@rfsl.se

RFSL

om det är fråga om kränkningar som tillsammans når upp till en viss allvarhetsgrad.” När det gäller allvarligare enstaka kränkningar konstateras att dessa ofta är kriminaliserade i något annat brott, exempelvis olaga hot eller olaga tvång. Så är dock inte fallet med enstaka fall av omvändelseförsök, så länge de inte uppnår en sådan allvarhetsgrad att de också utgör exempelvis olaga hot eller olaga tvång. Vidare konstateras (sid 29) att “ageranden som får anses utgöra en del av många mänskliga relationer, exempelvis att enstaka gånger i affekt uttala sig nedsättande eller i viss mån hotfullt, eller att utöva någon form av kontrollerande beteende, inte kommer att omfattas av det kriminaliserade området.” Som RFSL konstaterat ovan är omvändelseförsök ett kontrollerande beteende som är så allvarligt i sina konsekvenser för den som är utsatt att det behöver vara en utgångspunkt att även omvändelseförsök som inte utförs upprepade gånger ska vara kriminaliserade. Som det konstateras i utkastet till lagrådsremiss (sid 27) tar brottsbeskrivningar vanligtvis sikte på enstaka gärningar, även om det finns undantag. Denna brottsbeskrivning är ett sådant undantag, vars syfte är att kriminalisera upprepade gärningar istället för en enstaka gärning. I författningskommentaren konstateras det att det som kriminaliseringen är avsedd att täcka är “främst ett beteendemönster, snarare än enskilda handlingar eller underlåtenheter.” (sid 64). Det går alltså inte att tillfredsställa att alla, också enstaka, omvändelseförsök blir kriminaliserade genom denna föreslagna brottskonstruktion. RFSL menar dock att lagstiftaren här kommit en bra bit på väg mot att kriminalisera omvändelseförsök och bedömer att det inom ramen för detta lagstiftningsärendet också, om viljan finns, skulle kunna gå att kriminalisera alla omvändelseförsök som inte skett med samtycke av en vuxen person.

RFSL menar, som påpekats i tidigare yttranden, att det bästa sättet att förbjuda alla omvändelseförsök är att kriminalisera försök till omvändelse av en persons sexuella läggning, könsidentitet eller könsuttryck genom en lagstiftning som efterliknar kvinnofrids- och hedersbrott. Samtidigt menar RFSL att det skulle kunna vara möjligt att efter den föreslagna nya lagparagrafen 7b konstruera en ny paragraf 7c som tar sikte enbart på att kriminalisera omvändelseförsök. Genom en sådan konstruktion skulle en kriminalisering av omvändelseförsök knytas till brottet psykiskt våld och konstateras vara en variant av brottet psykiskt våld.

rfsL.se

Riksförbundet för homosexuella, bisexuella,
transpersoners, queeras och intersexpersoners
rättigheter.

The Swedish Federation for Lesbian, Gay, Bisexual,
Transgender, Queer and Intersex Rights.

Postadress
Box 350, SE-101 26
Stockholm, Sweden

E-post
forbund@rfsL.se

RFSL

En lagparagraf 7c skulle exempelvis kunna utformas på följande sätt:

7 c § Om en kränkning som ovan avses i 7 b § haft till syfte att påverka en annan person till att ändra, förneka eller undertrycka sin sexuella läggning, eller sin könsidentitet eller sina könsuttryck, i form av förolämpning, otillbörligt hot, otillbörligt tvång eller otillbörlig övervakning, döms, om kränkningen eller kränkningarna varit ägnade att allvarligt skada personens självkänsla, för psykiskt våld med syfte att omvända till fängelse i högst XX år.

Begreppet hedersförtryck behöver inkludera alla slags hedersförtryck

I utkastet till lagrådsremiss beskrivs hedersförtryck som något som företrädesvis sker inom "invandrargrupper". RFSL vill, liksom Kristna Regnbågsrörelsen - Riksförbundet EKHO gjort i sitt remissvar, betona vikten av att även medge att hedersförtryck sker inom kristna och etablerade svenska religiösa miljöer. Kristen hederskultur bygger ofta på bokstavstolkning av Bibeln, med normer om renhet, underkastelse och rädsla för "Guds straff". Individer som bryter mot normerna, särskilt kring sexualitet, könsidentitet och samlevnad, kan utsättas för betydande psykiskt våld i form av kontroll, uteslutning, skambeläggning och religiöst motiverade hot. Lagstiftaren skulle i de vidare förarbetena behöva distansera sig mer från etniskt färgade formuleringar och i stället fokusera på religiösa och ideologiska normsystem.

Peter Sidlund Ponkala

Förbundsordförande RFSL

rfsl.se

Riksförbundet för homosexuella, bisexuella, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter.

The Swedish Federation for Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender, Queer and Intersex Rights.

Postadress
Box 350, SE-101 26
Stockholm, Sweden

E-post
forbund@rfsl.se

RFSL